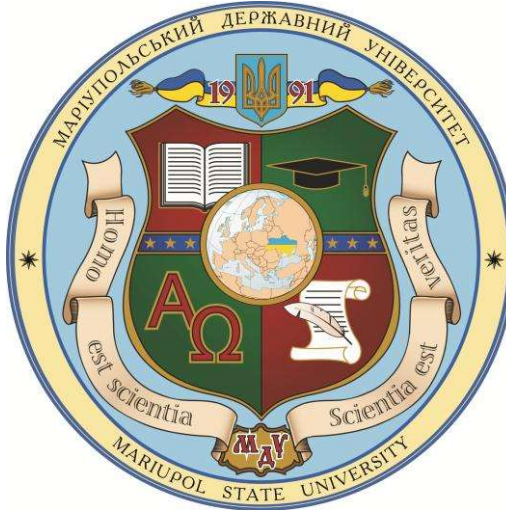

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XVIII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

05 лютого 2016 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2016

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2016. – 308 арк.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол №6 від 23.12.2015)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Булатова О.В., д.е.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Ніколенко Л.М., к.ю.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д.культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 05 лютого 2016 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

СЕКЦІЯ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО,
АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

УДК342.841.038(477)(043)

Бойко Ю.В., старший викладач

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИБОРЧОГО ПРАВА УКРАЇНИ:
ПІДСТАВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Безпосередня участь народу у здійсненні публічної влади в Україні – найважливіше джерело демократизації української державності. Інтеграційні процеси руху України до міжнародних структур зумовили необхідність приділити належну увагу проблемам гарантування прав та свобод людини і громадянина, в тому числі і політичних. Характерні для сучасної України тенденції та ознаки переходу до стану беззаконності, зокрема фальсифікація результатів виборів і виборчих процедур, системне порушення виборчого законодавства та парламентських правил обумовлює необхідність звернення уваги на охорону виборчих прав, що забезпечується реалізацією відповідних правових гарантій, зокрема юридичною відповідальністю за порушення виборчого законодавства, оскільки вона є однією з важливих та ефективних гарантій охорони Конституції України, правопорядку, суспільних та особистих інтересів.

Крім того, актуальність зумовлюється недостатністю у вітчизняній конституційно-правовій науці самостійних комплексних фундаментальних досліджень з проблем відповідальності за порушення виборчого законодавства України.

Проблеми відповідальності та її підстави досліджувались у працях таких авторів, як А.З. Георгіца, І.П. Голосніченко, В.С. Журавський, В.М. Кампо, О.Л. Копиленко, В.В. Кравченко, Н.С. Кузнецова, П.М. Любченко, О. О. Майданник, О.В. Марцеляк, Н.М. Мироненко, В.Ф. Мелашенко, М.І. Мельник, Г.О. Мурашин, Н.М. Оніщенко, Н.М. Пархоменко, В.Ф. Погорілко, Ж.М. Пустовіт, О.В. Скрипнюк, В.І. Співак, М.І. Ставнійчук, О.І. Сушинський, Т.І. Тараконич, Ю.М. Тодика, О.Ф. Фрицький, В.М. Шаповал, Ю.С. Шемшученко та ін.

Метою статті є комплексний аналіз особливостей правового регулювання та практичного застосування юридичної відповідальності за порушення виборчого законодавства.

Правова охорона виборчих прав громадян здійснюється за допомогою встановлення на законодавчому рівні відповідальності за порушення виборчого законодавства України, вона до того ж стимулює правомірну поведінку, є засобом впливу та гарантією ефективності правового регулювання виборчих відносин, законності та демократії.

Єдиною фактичною підставою настання юридичної відповідальності є порушення виборчого законодавства України, що завдає шкоди виборчій системі України, та за вчинення яких застосовуються заходи поновлення порушених прав або заходи юридичної відповідальності. В сучасному конституційному праві України поняття порушення виборчого законодавства розуміється як здійснення будь-якого негативного впливу на виборчі правовідносини. Порушенням виборчого законодавства України властиві як усі загальні ознаки правопорушення, так і специфічні ознаки, які відмежовують їх від інших видів правопорушень та роблять їх особливо шкідливими та небезпечними для суспільства та держави в цілому.

Незважаючи на багатоманітність видів юридичної відповідальності, у всіх порушеннях норм виборчого законодавства збігається один складовий елемент – це об'єкт правопорушень, тобто виборчі права громадян – закріплені у міжнародно-правових актах та актах національного законодавства конституційні та похідні від них юридичні можливості повнолітніх громадян держави брати участь в управлінні державними справами і вирішенні питань місцевого значення за допомогою обрання своїх представників на підставі індивідуального волевиявлення, а також за допомогою здійснення пов'язаних з таким обранням інших процесуальних дій, які зазнають протиправного впливу під час призначення, підготовки, проведення та встановлення результатів голосування, а також у міжвиборчий період, що завдає шкоди виборчій системі України.

Виборчі права виступають істотним елементом правового статусу громадянина. Реалізацію виборчих прав забезпечують нормативно-правові, організаційно-правові та інші гарантії – однакові для всіх суб'єктів виборчих відносин умови, правила та процедури, які встановлені законодавством України. Виборчі права, що реалізуються у конкретному правовідношенні, не припиняються і не виникають знову, а існують постійно, мають однаковий обсяг і зміст для всіх громадян, обумовлені особливим механізмом забезпечення.

Порушення виборчих прав громадян України впливають не лише на конкретні виборчі правовідносини, а й посягають на конституційний лад в цілому, оскільки їх реалізація є демократичною

основою механізму формування органів державної влади, а отже, їх попередження та захист необхідні не лише під час конкретного виборчого процесу, а й у міжвиборчий період.

Для конституційно-правової відповідальності є характерними жорсткі часові межі можливого застосування, обмежений склад суб'єктів відповідальності, припинення у випадку реалізації усіх правомочностей суб'єкта як учасника виборчих правовідносин. У порядку конституційної відповідальності колегіальні органи несуть солідарну відповідальність за свої протиправні діяння з урахуванням того, що її настання можливе за вини як складової суб'єктивної сторони правопорушення, а участь кожного учасника колегіального органу в нелегітимному діянні має розцінюватись як міра його індивідуальної додаткової відповідальності, а орган державної влади або місцевого самоврядування має відповідати як субсидіарний відповідач за протиправні діяння їх посадових чи службових осіб. Для конституційних деліктів колективних суб'єктів є характерним солідарна відповідальність їх членів, а їх вина визначається як домінуюче ставлення колективу до вчинюваного суспільно небезпечного діяння та його наслідків.

Встановлення кримінальної відповідальності за порушення законодавства про вибори напряму залежить від розвитку демократичних інститутів суспільства та правових норм, які регламентують виборчі процедури. З розвитком та ускладненням регламентації порядку проведення виборів збільшується й кількість порушень, за які передбачається відповідальність, що вимагає удосконалення норм кримінального закону. Обґрунтовується ідея універсалізації норм Кримінального кодексу України, спрямована на спрощення правових конструкцій диспозицій статей та узагальнене формулювання протиправних діянь, що дозволить під час конкретного розгляду справи правильно кваліфікувати протиправні діяння та виключити з їх складу інші.

Сучасний стан законодавства про адміністративні правопорушення не може бути охарактеризований як такий, що задовольняє потреби боротьби з адміністративно-деліктною поведінкою у сфері виборчих правовідносин. У зв'язку з цим однією з нагальних задач удосконалення механізму адміністративно-правової охорони виборчих прав громадян представляє суттєве оновлення адміністративно-деліктного законодавства шляхом прийняття законів високої правової якості, розраховане не стільки на кількісні параметри правового регулювання адміністративної відповідальності, скільки на змістовну характеристику складів адміністративних правопорушень та санкцій за їх вчинення.

Цивільно-правова відповідальність за порушення норм виборчого законодавства являє собою самостійний вид юридичної відповідальності, який настає в разі порушення приватних правових інтересів учасників виборчих правовідносин виключно на підставі рішення суду. У контексті дослідження цивільно-правової відповідальності за порушення виборчого законодавства України встановлено, що держава має відшкодовувати матеріальну та моральну шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень, тобто мають застосовуватись правила субсидіарної відповідальності.

Аналіз законодавства України та наукової літератури дозволив виявити недостатність у вітчизняній конституційно-правовій науці самостійних комплексних фундаментальних досліджень з проблем відповідальності за порушення виборчого законодавства України. Останнім часом в Україні проводяться теоретичні дослідження відповідальності під час підготовки та проведення виборів здебільшого фрагментарно в контексті досліджень проблем безпосередньої демократії, політичних прав громадян у цілому або наукових проблем, пов'язаних з виборами, референдумами, місцевим самоврядуванням, державним управлінням тощо, однак цього недостатньо для реального забезпечення та гарантування прав і свобод людини та громадянина.

Література

1. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17.11.2011 р. № 4061-VI // Відомості Верховної Ради. – 2012. - № 10-11. - Стор. 416.
2. Про вибори Президента України: Закон України від 05.03.1999 р. № 474-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 14. – Ст. 81.
3. Про місцеві вибори: Закон України від 10.07.2010 р. № 2487-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2015. - № 35. - Стор. 1220.
4. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - №36. – Ст. 448.
5. Коментар до Конституції України. Науково-популярне видання. Інститут законодавства Верховної Ради України.-К., 1996. - 376 с.
6. Марцеляк О. В. Вибори народних депутатів України: Навчальний посібник / Марцеляк О. В. – Харків: ТОВ «ПРОМЕТЕЙ-ПРЕС», 2007. – 620 с.
7. Науково-практичний коментар Закону України «Про вибори народних депутатів України» / За ред. Ю.Б. Ключковського. – К.: Парламентське вид-во, 2006. – 680 с.